

SCENARIUSZ LEKCJI

WOKÓŁ
ALL AROUND

SZOPKI
NATIVITY SCENES

Spacerem po Krakowie
8.12.2023 – 4.02.2024

ORGANIZATORZY

PARTNER GŁÓWNY

PARTNERZY

Konspekt lekcji języka polskiego

Niniejszy konspekt lekcji języka polskiego jest przeznaczony dla uczniów klas 4–8 szkół podstawowych. Proponowany scenariusz realizuje treści zawarte w podstawie programowej. Temat przewodni to krakowskie szopkarstwo, a lekcja nawiązuje do wydarzenia kulturalnego „Wokół Szopki” organizowanego przez Muzeum Krakowa i Krakowskie Biuro Festiwalowe. Autorem scenariusza jest Mateusz Wrona – nauczyciel polonista w Szkole Podstawowej nr 26 im. A. Struga w Krakowie, współautor popularnych książek *Mitologia słowiańska* oraz *Czarty, biesy, zjawy. Opowieści z pańskiego stołu*.

Temat: Spacerem wokół krakowskich szopek

Przygotowanie: Mateusz Wrona

Etap edukacyjny: szkoła podstawowa, klasy 4–8

Przedmiot: język polski

Przewidziany czas trwania zajęć: 45 minut

Cel główny

Uczniowie:

- rozwijają zainteresowanie kulturą w środowisku lokalnym i potrzebę uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych,
- nabywają umiejętność wypowiedzania się w określonych formach wypowiedzi ustnych i pisemnych,
- wyrabiają szacunek dla wiedzy, pasję poznawania świata i chęć do praktycznego zastosowania zdobytych wiadomości.

Cele szczegółowe

Uczniowie:

- poznają wydarzenie kulturalne „Wokół szopki”,
- poznają tradycję krakowskiego szopkarstwa,
- poznają działalność UNESCO dla kultury lokalnej,
- dokonują analizy budowy szopki krakowskiej,
- dokonują selekcji informacji,
- tworzą spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opis lub zaproszenie,
- rozwijają umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi i wykorzystują te umiejętności do prezentowania własnych zainteresowań.

Metody kształcenia: film, opis, pogadanka, praca z instrukcją

Formy pracy: indywidualna, zbiorowa

Materiały dydaktyczne:

Broszura *Spacerownik* ze strony wokolszopki.pl.

Źródło: <http://wokolszopki.pl/Spacerownik2020-wokol-szopki.PDF>
[dostęp: 18.11.2021].

1. Film *Piąty spacer »Wokół Szopki«. Dołącz i ty!*,
źródło: <https://www.youtube.com/watch?v=j114GZBQav4>[dostęp: 18.11.2021].
2. Film *Wokół Szopki – Spacerem po Krakowie 2018*,
źródło: <https://www.youtube.com/watch?v=OMKqf2wG0mY>
[dostęp: 18.11.2021].
3. Karty pracy – załączniki 4-5.
4. Obrazy ze *Spacerownika* – załączniki 1-3.
Źródło: <http://wokolszopki.pl/Spacerownik2020-wokol-szopki.PDF>
[dostęp: 18.11.2021].

PRZEBIEG ZAJĘĆ

I. CZĘŚĆ WSTĘPNA

1. (2 minuty) Przywitanie uczniów, czynności organizacyjne.
2. (4 minuty) Nauczyciel wprowadza do tematu lekcji:

**Będziemy dzisiaj mówić o pewnej tradycji związanej z Bożym Narodzeniem.
Jakie znacie zwyczaje bożonarodzeniowe?**

Uczniowie wymieniają swoje pomysły, np.: ubieranie choinki, dzielenie się opłatkiem, pasterka, potrawy wigilijne, szopka. Jeśli żaden uczeń nie wymieni szopki, nauczyciel wprowadza ją jako swoją propozycję:

Jedną z wielu świątecznych tradycji jest bożonarodzeniowa szopka.

Jak taka szopka wygląda?

Spodziewane odpowiedzi to opis szopki tradycyjnej: stajenka, Święta Rodzina, żłóbek, siano, Trzej Królowie, pasterze, zwierzęta, Gwiazda Betlejemska.

Nauczyciel wprowadza temat szopki krakowskiej (jeśli uczniowie sami wymienią szopkę krakowską jako tradycję bożonarodzeniową, należy nawiązać do tej odpowiedzi):

Obejrzymy teraz krótki film ukazujący cykliczne wydarzenie „Wokół Szopki” organizowane przez Muzeum Krakowa i Krakowskie Biuro Festiwalowe. W jego trakcie można podziwiać szopki krakowskie umieszczone w witrynach sklepów, hoteli i restauracji, a także na placach Starego Miasta i na Plantach. Zwróćcie uwagę, czym krakowskie szopki różnią się od tych tradycyjnych.

3. (1 minuta) Prezentacja filmu *Piąty spacer „Wokół Szopki. Dołącz i ty!*,
źródło: <https://www.youtube.com/watch?v=j114GZBQav4> [dostęp: 18.11.2021].

4. (4 minuty) Nauczyciel zadaje pytania dotyczące szopek ukazanych w filmie:

- **Jak wygląda szopka krakowska?**
- **Co przypomina?**
- **Z jakich elementów się składa?**
- **Jakie ma kolory?**

Uczniowie charakteryzują szopkę. Spodziewane odpowiedzi: krakowskie szopki mają wieże, kopuły, kolumny, balustrady, witraże, itp.; przypominają kościół lub zamek; zawierają figurki różnych postaci; są bogato zdobione i różnokolorowe.

Nauczyciel uzupełnia informacje w formie opisu:

Tradycja szopkarska w Krakowie istnieje od XIX wieku. Polega na budowaniu szopek bożonarodzeniowych w szczególnym stylu. Nawiązują one wyglądem do zabytkowych budowli Krakowa: katedr, kościołów, zamku na Wawelu, Sukiennic. Są bardzo bogato zdobione i kolorowe. Pojawiają się w nich również figurki. Oprócz Świętej Rodziny znajdziemy w nich postacie związane z Krakowem: pana Twardowskiego, lajkonika, krakowiaka i krakowiankę. Warto wiedzieć, że w 2018 roku tradycja budowy wyjątkowych w skali świata szopek krakowskich została wpisana na Reprezentatywną Listę Niematerialnego Dziedzictwa Ludzkości UNESCO.

Jeśli działalność UNESCO nie jest uczniom znana, należy ją wyjaśnić:

UNESCO to międzynarodowa organizacja, która wspiera rozwój kultury, oświaty oraz nauki. Jednym z jej zadań jest tworzenie międzynarodowych spisów dotyczących niematerialnego dziedzictwa kulturowego.

Dalszą część lekcji można zrealizować w dwóch wariantach. Wariant drugi jest zalecany dla klas starszych oraz uzdolnionych uczniów klas młodszych.

WARIANT PIERWSZY (dla klas 4-6)

II.CZĘŚĆ GŁÓWNA

5. (10 minut) Nauczyciel zapisuje na tablicy temat lekcji i przedstawia cel zajęć:

Wymieniliśmy już elementy, z jakich składa się krakowska szopka. Będzie nam to potrzebne do stworzenia opisu jednej z nich. Aby dowiedzieć się więcej o budowie szopek krakowskich, udamy się na stronę internetową wokolszopki.pl.

Nauczyciel wyświetla stronę internetową <http://wokolszopki.pl/>, wybiera zakładkę „POBIERZ SPACEROWNIK” i przechodzi na stronę 5. Można też wydrukować potrzebną stronę i rozdać uczniom – załącznik 1. Następnie nauczyciel wydaje polecenie:

Przed wami zdjęcie pięknej szopki, na którym zaznaczono jej najważniejsze części. Spróbujcie odgadnąć, co wskazują poszczególne liczby. Wypiszcie w zeszytach numery od 1 do 20 i zapiszcie przy nich swoje pomysły. Za pięć minut sprawdzimy, ile elementów udało wam się prawidłowo nazwać.

Po pięciu minutach nauczyciel wyświetla (lub rozdaje w formie papierowej) strony 6-7 *Spacerownika* (załącznik 2). Uczniowie sprawdzają poprawność swoich odpowiedzi w formie zbiorowej pod kierunkiem nauczyciela i korygują pomyłki.

6. (14 minut) Po wykonaniu zadania nauczyciel rozdaje uczniom karty pracy (załącznik 4) i objaśnia kolejne zadanie:

Dowiedzieliśmy się już sporo o tradycji krakowskich szopek i poznaliśmy ich budowę. Teraz opiszemy szopkę wykonaną przez Stanisława Paczyńskiego w 1991 roku na konkurs szopek krakowskich. Na karcie pracy znajdziecie instrukcję, która pomoże wam stworzyć opis. Przeczytajcie ją uważanie.

Nauczyciel wyświetla zdjęcie szopki z załącznika nr 3. Uczniowie opisują szopkę w wyznaczonym miejscu na karcie pracy. Nauczyciel przygląda się postępowi pracy i pomaga w razie problemów.

III. CZĘŚĆ KOŃCOWA

7. (10 minut) Po upływie wyznaczonego czasu chętni lub wybrani przez nauczyciela uczniowie prezentują swoje opisy. Należy zwrócić szczególną uwagę na kompozycję pracy (obecność akapitów, przemyślany układ poszczególnych części opisu), a także na zastosowanie odpowiedniego słownictwa (bogactwo przymiotników, wskazywanie zależności przestrzennych, zwroty oceniające).

8. Nauczyciel zachęca, aby uczniowie wykonali w domu własną szopkę z materiałów ekologicznych. Uczniowie mogą skorzystać z instrukcji budowy szopki zawartej na stronie Kids in Kraków: <https://kidsinkrakow.pl/arttykul/1050/eko-szopka-pod-choinke>

WARIANT DRUGI (dla klas 7-8)

II. CZĘŚĆ GŁÓWNA

5. (7 minut) Nauczyciel wyświetla stronę internetową <http://wokolszopki.pl/>, wybiera zakładkę „POBIERZ SPACEROWNIK” i przechodzi na stronę 5. Można też wydrukować potrzebną stronę i rozdać uczniom – załącznik 1. Następnie nauczyciel tłumaczy kolejne zadanie:

Wiemy już, czym charakteryzuje się krakowska szopka. Przyjrzyjmy się teraz bliżej jej budowie. Przed wami zdjęcie pięknej szopki, na którym zaznaczono jej najważniejsze części. Spróbujcie odgadnąć, co wskazują poszczególne liczby. Wypiszcie w zeszytach numery od 1 do 20 i zapiszcie przy nich swoje pomysły. Za pięć minut sprawdzimy, ile elementów udało wam się prawidłowo nazwać.

Po upływie wyznaczonego czasu nauczyciel wyświetla (lub rozdaje w formie papierowej) strony 6-7 *Spacerownika* (załącznik 2). Uczniowie samodzielnie sprawdzają poprawność swoich propozycji.

6. (5 minut) Nauczyciel zapisuje na tablicy temat lekcji i rozdaje uczniom karty pracy (załącznik 5):

Wyberzemy się dzisiaj na wirtualny spacer wokół szopek krakowskich. Wyświetlę teraz film z wydarzenia Wokół Szopki – Spacerem po Krakowie z 2018 roku. Postarajcie się zapamiętać jak najwięcej informacji. Będą one potrzebne do wykonania kolejnych zadań. Przeczytajcie teraz treść zadania 1.

Kiedy uczniowie będą gotowi, nauczyciel włącza film *Wokół Szopki – Spacerem po Krakowie*, źródło: <https://www.youtube.com/watch?v=OMKqf2wG0mY> [dostęp: 18.11.2021]. Uczniowie wykonują zadanie 1 w trakcie trwania filmu.

Wskazówka: W klasach o wolniejszym tempie pracy można pominąć zadanie z punktu 5 i odtworzyć film dwukrotnie. Pozostały czas można wtedy poświęcić na pracę nad pozostałymi zadaniami.

Nauczyciel prosi wybranych uczniów o odczytanie swoich odpowiedzi.

Poprawne wykonanie zadania:

1. Spacer wokół szopki krakowskiej przedstawiony w filmie jest trzeci z kolei.
2. W mieście podczas spaceru rozstawiono trzydzieści siedem szopek.
3. Szopki zaprezentowano w witrynach sklepowych oraz w gablotach ustawionych przy ulicach i na placach Krakowa.
4. Spacer wokół szopki krakowskiej w 2018 roku był powiązany z tematem setnej rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości.
5. Na trasie spaceru można było spotkać: ułanów, Józefa Piłsudskiego z żołnierzami oraz krakowskiego gazeciarza.

7. (15 minut) Po sprawdzeniu odpowiedzi nauczyciel zleca przeczytanie polecenia do zadania 2 z karty pracy, a następnie przypomina, jak zbudowane jest zaproszenie:

Zaproszenie to inaczej kierowana do kogoś prośba o przybycie i wzięcie udziału w jakimś wydarzeniu. Wykonując to zadanie, pamiętajcie, że taki tekst musi zawierać pięć istotnych elementów:

- nadawcę;
- adresata (odbiorcę);
- nazwę wydarzenia, na które zapraszamy;
- czas wydarzenia;
- miejsce wydarzenia.

Najprościej mówiąc, w zaproszeniu musi się znaleźć informacja kto, kogo, na co, gdzie i kiedy zaprasza.

(Wskazówki dotyczące zaproszenia można zapisać na tablicy.)

Nauczyciel informuje, ile jest czasu na wykonanie zadania i uczniowie przystępują do pracy.

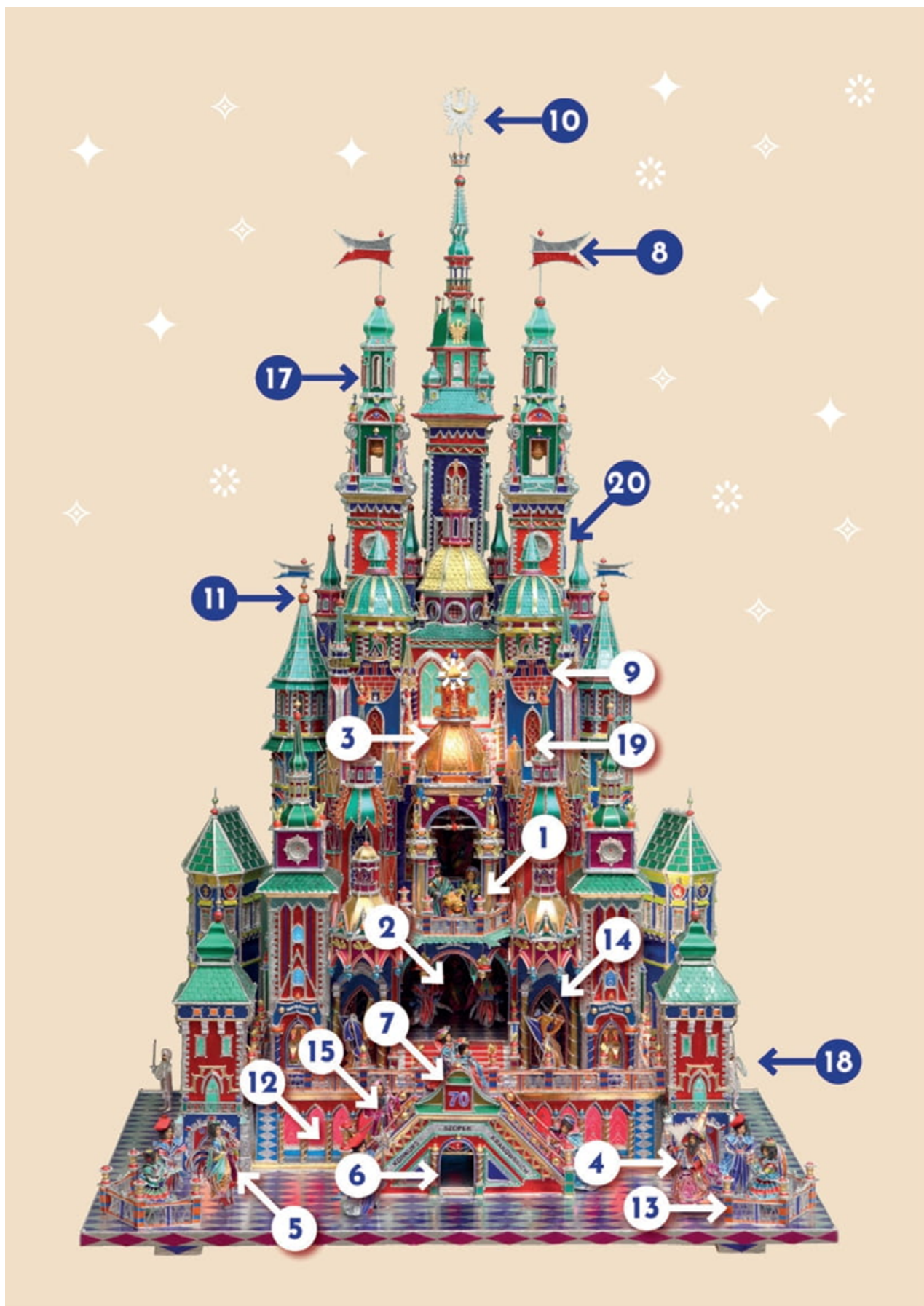
III. CZĘŚĆ KOŃCOWA

8. (7 minut) Po upływie wyznaczonego czasu chętni lub wybrani przez nauczyciela uczniowie prezentują swoje prace.

9. Nauczyciel zachęca, aby uczniowie wykonali w domu własną szopkę z materiałów ekologicznych. Uczniowie mogą skorzystać z dokładnej instrukcji budowy szopki zawartej na stronie Kids in Kraków:
<https://kidsinkrakow.pl/arttykul/1050/eko-szopka-pod-choinke>

Załącznik I

Szopkowy elementarz

1

SCENA CENTRALNA

zazwyczaj na drugiej kondygnacji.
Przedstawia model rodziny 2 plus 1
(szopka nie jest neutralna światopoglądowo).

2

RAMA GŁÓWNA

miejsce na scenkę figuralną,
pozostałość po dawnej
szopce jasełkowej.

3

KAPLICA ZYGMUNTOWSKA

czołowa reprezentantka
renesansu w szopce
krakowskiej.

4

LAJKONIK

zwierzyniecki celebryta,
prywatnie kolega
wielu szopkarzy.

5

PAN TWARDOWSKI mistrz
sztuk czarnoksiężkich i jazdy
na kogucie, znacząco
wzmacnia magiczny poten-
cjał szopki.

6

SMOCZA JAMA

z niej wylania się groźny
dla mieszczan smok(g).

7

ATTYKI

w nich akcent współczesny,
na przykład liczba
jubileuszowego konkursu
szopek.

8

FLAGI

biało-czerwone lub krakow-
skie, od pewnego
czasu w tercecie z granato-
wą z gwiazdami.

9

HERB KRAKOWA

jeżeli ktoś miałby
wątpliwości co do
rodowodu szopki.

10

POLSKI ORZEŁ

wieńczył szopki krakowskie,
nawet gdy Polski nie było na
mapach.

11

RÓŻNE KULE I BANIE

połączone lub w innym kolorze, nie wiadomo po co.

12

ŚWIATŁA

w ostatnich latach ledowe, bo szopka nie odcina się od postępu technicznego.

13

KRAKOWIAK I KRAKOWIANKA

on romantyczny, ona rozważna, ale kręcą się razem w koło.

14

TRĘBACZ

ten w szopce oszczędzony przez tatarską strzałę.

15

SCHODY

miejsce na figurki szopkowych bohaterów drugoplanowych: Tadeusza Kościuszki, Józefa Piłsudskiego, Piotra Skrzyneckiego, Anny Szalapak, Jerzego Urbana, Lecha Wałęsy, Jacka Majchrowskiego, św. Stanisława, według uznania szopkarza.

16

OTOCZENIE

nieznośna i tajemnicza rzeczywistość krakowska.

17

WIEŻE

hejnalica, ratuszowa, Lubranka, Zegarowa, Zygmuntońska. Szopkarz szuka inspiracji, bujając wysoko w obłokach.

18

ELEKTRYKA

schowana w środku, zagadka dla fachowca. UWAGA, WYSOKIE NAPIĘCIE!

19

OKNA

nawiązują do krakowskich witraży. Wiele cukierków zostało zjedzonych, aby zdobyć do nich budulec.

20

ZEGAR

krakowski, czyli zwykle się nie spieszy. Bo ma blisko.

Załącznik III

AUTOR SZOPKI:
Stanisław Paczyński
1991

